

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főtér 42. szám. Lamprecht palota,
első emelet, az udvarban.

Az olasz kereskedelmi szerződés.

december 30.

Két egész napig sem él már ez az 1903-ik év, a mely közjogi harcokkal telt el s a melyet a törvényalkotásokban való meddősége miatt fehér esztendő gunynevvel illet a magyar jogászok malicziája.

Tavaly ilyenkor Széll Kalmán magyar kormányelnök a kiegyezésben viaskodott az osztrákkal. Most pedig, dacára annak, hogy mégtart a közjogi obstrukció, ismét gazdasági harcban csattan ki az esztendő. Tanulságos leczkét kapunk arról, hogy az események ereje hatalmasabb, mint az emberek politikája.

Most már egészen bizonyos, hogy a legközelebbi huszonnégy vagy negyvennyolc óra izgalmai és érdeklődése az olasz kereskedelmi szerződés tárgyalásaiból fognak táplálkozni.

Ma reggel ugyanis nagyon peszsimisztikus hírekre virradtunk. Valamennyi római, bécsi és budapesti hirforrás tudott arról, hogy megállapodás még nincs, sőt, hogy az olasz és a magyar-osztrák álláspont között a legkomolyabb ellentétek még mindig megvannak. Még ennél is messzebb menő az a másik értesülés, a mely állítólag a Magyar Bortermelő és Borkereskedő Országos Szövetségéhez még tegnap

este érkezett volna Rómából. E szerint az olasz minisztertanács, hétfőn délután a magyar meghatalmazottak propozícióit végleg visszautasította.

A képviselőház folyosóin tegnap sokat beszéltek az egyik Rómába küldött magyar meghatalmazottnak hétfőn éjjel érkezett táviratáról, mely nagyon kedvezőtlenül hangzott. A távirat tartalma nem került nyilvánosságra, de e jelentés a kormányt arra indította, hogy a képviselőházban az olasz szerződésről rendkívüli miniszteri tanácskozást tartson.

Ezen az értekezleten, a mely háromnegyed óráig tartott, gróf Tisza István miniszterelnökön kívül a három gazdasági miniszter, Tallián, Lukács és Hieronymi volt jelen. Hogy mit tárgyaltak és mit határoztak, azt természetesen titok őrzi. Politikai munkatársunk azonban legilletékesebb nyilatkozatot reprodukál azzal, a midőn jelenti, hogy a megegyezés ma, legfeljebb holnap mégis csak meglesz.

A fiumei olasz borözön aggasztó mérveivel, a helyszínén járt tanuk jelentései alapján, már a politikai körök is kezdenek foglalkozni. El lehet képzelni, micsoda torlódás lehet az a fiumei kikötőben: tizennégyezer hordó elvámolatlan olasz bor! A Magyar Bortermelő és Borkereskedő országos Szövetsége oly expediens eszelt ki, hogy fel-

kérné a kormányt, hogy a borszállítmányokat tranzit-áruknak tekintsék, a melyek után az olasz szállítók vámvisszatérítésben részesüljenek, hogy ily módon a magyar bor ára károsan ne befolyásoltassék, másrészt az olasz borkereskedőknek módjukban legyen boraikat a külföldre továbbszállítani.

Ettől az indítványtól aligha remélhetünk gyakorlati eredményt. Az olaszok nem azért hozták ide a boraikat, hogy tovább szállítsák.

Hova is vinnék? Mindenütt zárt sorompók, nagy fölöslegek s ilyen körülmények között hárul Magyarországra a kényszerült földadat, hogy egy közepesen jobb olasz bortermés fölöslegeit fölsszedje! A vámpolitikai botlások e gonosz eredménye arra figyelmezteti a gazda-közvéleményt, hogy új kereskedelmi szerződéseink megkötésénél minden erejével, minden éberségével résen legyen.

POLITIKA.

A helyzet. A maival együtt még két nap van hátra az esztendőből s a parlamenti munkálkodás tekintetében ott vagyunk, a hol ma egy éve voltunk. Most már csak tizennégyen vannak, a kik az obstrukció zászlóit lengetik, de azért elégségesek arra, hogy még egy jó darabig megakadályozzák a katonai javaslatok és a költségvetési felhatalmazás megszavazását. Mert magáról az állami rendes költségvetés megszavazásáról ma még akár ne is be-

Bandazur király.

Irtá: **Sipulusz.**

ELSŐ RÉSZ.

Európában.

Egy nyáron a feleségem Tátrafüredre ment, mert azt hitte, hogy tartozik az egészségének azzal, hogy barátnői megpukkadjanak irigységökben. Én ezalatt itthon egy butorozatlan ebédlőben töltöttem a nyarat, a lakás többi része gondosan el volt zárva, a molyok miatt. (Tényleg ki is sült őszszel, hogy egy teremtet lélek sem tudott a lezárt lakáshoz férközni, a — molyokat kivéve.)

Ilyen állapotban hozzám szállt egyszer egy vidéki sörgyárosnak a fia, iskolatársam. Egy rossz szalmazsákra megágyaztam neki. Ő könyvet kért, mert a pesti zaj izgatta és az ágyban olvasni akart. A biczegő éjjeli szekrény alól kihuztam egy, az egyensúly kedvéért odatett könyvet és odaadtam neki. Ott hagytam és bementem a szerkesztőségbe.

Mikor éjfélkor hazajöttem, az ágyon ült és busult.

— Mi bajod?

— Nem tudok aludni, rossz az ágy.

— Hát miért nem olvassz?

— Ugyan kérlek, ilyen gyerekeknek való együgyűségeket csak nem fogok felnőtt ember létemre olvasni. Rég kinőttem én már az ilyenekből.

— Mi az?

— Az ördög tudja! Robinzon Kruzoé, vagy a negyven rabló, vagy Argirus királyfi. Tudom is én.

Megréztam a könyvet.

Az Ezeregy éj halhatatlan tündérmeséi voltak.

MÁSODIK RÉSZ.

Afrikában.

Bandazur király nagy ur volt. Birodalma tiz faluból, népe négyezer lélekből állott. Mind feketék voltak, a hogy telivér afrikaiakhoz illik.

Még pár év előtt emberhust is ettek. Egyszer egy angol hittérítő jött oda, a ki az emberhus evés kárhózatosságát élénk színekkel ecsetelte. A ki ezt teszi, az pokolra jut.

— Mi az a pokol? — kérdé Bandazur.

— Pokol az örök tűz hazája, a hol tűszes vassal sütögetik a bűnösöket.

— Engem is? — kérdé a király borsódzó háttal.

— Téged is, óh király, ha meg nem javulsz.

Tudom, barátom, én már vén legény vagyok ahhoz, hogy megjavuljak . . . Tehát én biztosan pokolra jutok . . . Hanem előbb megeszlek, hogy magammal vigyelek.

Intett s előlépett a miniszterelnök, a ki egyuttal hóhér és főkönyhamester volt.

— Parancs király:

— Holnap udvari ebéd lesz, a miniszterek és a vezérek számára . . . Ezt az angolt megcsinálod . . . félangolosan . . . piritott maniokbogyóval és hiuzszalonnával megpékelve.

A hittérítő nem könyörgött.

— Ne ragadjatok meg, — kiáltá, — megyek én magam is. Nem félek én a haláltól, fekete kutyák.

— Még ő csufolódik, a komisz fehér, megbélyegzett képével, — röhögött a király, — te vigyázz, mert haláloed előtt még meg is kinoztatlak. Bár az rontja a pecsenyét.

— Én velem akármit csinálhatsz, Bandazur, a szemedbe fogok kacagni.

széljünk, hiszen a pénzügyi bizottság is csak az 1903-ik esztendő Szilveszter előestéjén kezdi tárgyalni az 1903. évi rendes költségvetést, mikor kerül ezután a sor az 1904-ik évi költségvetésre, azt még a száz-esztendős jóvendómondó sem képes megmondani.

Az esztendő folyamán Széll Kálmán kormányzatától eljutottunk gróf Tisza István kormányzatáig. Sok reményünk füstbe szállt, sokról lemondottunk, de azért a mostani kormány helyzete a bizonytalanság tövisével van kipárnázva. A költségvetésnélküli állapotot még csak bírni valahogy az állam pénztára, melybe Lukács László finanszpolitikája nagy összeget halmozott össze, de a legfőbb baj az ujonczozás lehetetlensége. A katonai vezető körök maguk is aggodalmas kétkedéssel neznek a történetek elé. A kaszárnyákba bevoultnak ugyan negyvenezer többnyire családos póttartalékos, de ettől az elkeseredett hadtól lehet-e várni, nem hogy lelkesedéssel, de még csak türessel, megadással is vesse magát alá a katonai subordinációnak.

Tény az, hogy a hadseregben, különösen a közönsnek nevezett hadsereg azon részében, hol nagy számmal vannak a vizsztatartott magyar fiúk, a fegyelem meglátszott. A tiszték maguk belátják, hogy a három éven túl szolgálatban marasztalt legények ártatlanul szenvednek a politikai viszonyok miatt. De azért a renitenskedők, a mint az újév közeledik, mindjobban megtöltik a börtönök ezelláit. Bilekből jön a híre, hogy a harmadévüket kiszolgált katonák közt ott olyan forrongás észlelhető, hogy végzetes kitéréséktől tartanak. A negyedevésüket ugyan szétosztották a kisebb erősségekbe.

De ezek azért folyton érintkeznek egymással. Megtörténhetik, hogy a nehéz katonai szolgálatban kifáradt magyar fiúk esetleges zűnzülését vérbe találja fojtani majd a katonai fegyelem.

Nyiregyházáról jelentik, hogy a nyiregyházi függetlenségi párt vasárnap tartott ülésében az obstrukció ellen foglalva állást, Benes László országgyűlési képviselő eljárását — hogy benamaradt a pártban és leszerelt — helyeselte és neki bizalmat szavazott.

A tisztviselők ünnepe.

decz. 30.

Az állami tisztviselőknek is fekete karácsonyuk volt s most már csak az újév féhérségében biznak. Mozgalmaik, az ország közhangulatának rokonszenve, végre meg-

szülték az első kézzelfogható eredményt. fizetésrendezés helyett ünnepi pótléket.

Kétségtelen dolog, hogy a vajdó hegyek nevétséges egeret szülték. Az a 16 millió korona, a melyet pótlék gyanánt fognak most szétosztani, nagyon is pillanatnyi, kis segély a fizetések általános és állandó megjavításához képest. De tény, hogy maga a fizetésrendezés oly közelnek, oly valószínűnek látszott már hosszú idő óta, hogy a tengér bajjal küzdő állami tisztviselő könynyelműség nélkül úgy számíthatott rá, mint el nem maradható pozitív anyagi előnyre. Nos, aztán hogy közbe jött az obstrukció, ez a kérdés is halasztást szenvedett, s — inkább kormányzási taktikából, mintsem a dolog természeténél fogva — a legalaposabb számítás hiru reménynyé vált.

Most végre valahára a kormány batározott szándéka, hogy a 16 milliót szétosztatja a tisztviselők közt. Az összeg oly csekély, a pótlék jellege olyanynira nem felel meg a fizetésrendezés természetének, hogy valami nagyon örvendetes dologról nem lehet beszélni s a dolog mégis örvendetes, egyrészt, mert a várt jövedelemnek legalább egy része tényleg megvalósul, de másrészt főként azért, mert a pótlék mindaddig folyósítatni fog, míg maga a fizetésrendezési törvény hatályba nem lép s így nem pillanatnyi, hanem állandó segélyről van szó. Ha aztán a törvényjavaslat késni is fog, legalább a pótlék némi vigasztalására lesz a tisztviselői karnak.

Hogy pedig az első lépés után maga a fizetésrendezés is kellő időben megvalósuljon, az már a tisztviselők és a közvélemény dolga lesz. A közvélemény sohasem volt akkora elismeréssel az állami tisztviselők iránt, mint éppen ma. Mindenki tudja, hogy a tisztviselők a legnemesebb áldozatkészséget tanusították a nemzet nagy harcában. Félállították a kérdés, ha az ellenzék abbahagyja az obstrukciót, azonnal sorra veszi a kormány a tisztviselők ügyét. És a tisztviselők mégse a küzdő ellenzékét sarkantyuták, hanem éppen elősegítették küzdelmét, a mikor helyesléssel honorálták azt a proppozícióját, hogy hat terjessze be a kormány a javaslatot soron kívül s ő rajta lesz, hogy az három nap alatt megszavaztassék.

A nemzeti ügy miatt szenvedtek a tisztviselők, a közvélemény ezt az eléggé nem dicsérhető martirumot csak azzal hátalhatja meg, ha most már a fizetésrendezés tárgyalásakor minden erejével a tisztviselők méltányos kívánásait fogja támogatni, szemben a finanszminiszter szűkmarkuságával és a helytelenül alkalmazott takarékosági elvekkel.

De rajta kell lennie a közvéleménynek, hogy maga a fizetésrendezés most már vég nélkül ne halogattassék. A pótlékos javaslatot kísérő migokulás néhány honapi küzdelemről beszél. Ügyeljünk, hogy ne legyen belőle néhány esztendő. Ha új esztendőre, taraczküttegekre van pénz, kell lenni pénznek a tisztviselők helyzetének megjavítására. De meg kell hozni a törvényt azért is, hogy valamely új kormánynak eszébe ne juthasson politikai fegyverül használni a pótlékok megszüntetésével való ijesztgetést. Azt a javadalmat nem a kormány adja a tisztviselőknek, hanem az ország. Az országhoz pedig nem méltó az, hogy alamizsnát hullajtson a tisztviselők tenyerébe, mert ezzel magát alacsonyítaná le.

A kormánynak pedig igazán komoly kötelessége, hogy tekintet nélkül a betervezett törvényjavaslat képviselőházi sorsára, naiadé nélkül, a saját felelősségére kiosztassa a pótlékokat. Fölhatalmazás nélküli kormányselekedet még nem találkozott nagyobb országos helyesléssel, mint a minővel ez találkozni fog.

Presbyteri választás.

— A szavazás eredménye. —

decz. 30.

A tegnapelőtt megejtett presbyteri választás eredményét itt adjuk. Mint előre jeleztük, a presbyterium több tagja által kiállított szavazólapon ajánlott és ev. ref. egyházunk érdekében hosszú években keresztül érdemdus működést, munkásságot kifejtett egyháztagok választattak meg minden vonalon, daczára annak, hogy a mi békés egyházi életünk belső nyugalmát megakarta zavarni egy kis klikk.

Ennek a kis társaságnak a kortesmunkájával egyáltalán nem foglalkoztunk volna, ha ennek a kis klikknek a törekvéseit támogató *Debreczeni Független Ujság* tehetetlen dühében nekünk nem rohan mai számában, épen a presbyteri választásokkal kapcsolatosan.

A választások előkészítése ugyanis haladt a maga rendes útján. *A mi lapunkban egyetlen korteshang nem szólalt fel a választások*

— Mitől vagy te ilyen bátor? — kérdé megdöbbenve a király.

— Attól, hogy nem eszem emberhúst.

— Ohó, ilyenekkel nem fogsz tévutra vezetni. Vigyétek a vágóhid várótermébe.

A vágóhid váróterme egy pompásan berendezett lakás volt. Itt megfűrosztották, szerencsندیóval fűszerezett ételekkel jótartották, pálmaborral itatták és egész éjjel verték a mandolint ablakai alatt, hogy az édes zene elvegye tőle a halál gondolatait, melyek a húst kesernyessé teszik és megfozadják a ropogósságától a bőrt.

Estefelé kivezették egy nagy udvarra, hol a király ült egy pálmafa alatt a trónon, egész udvarával és egész háremével. Mulattatni kell a foglyot, ez teszi porhanyóssá a húst.

Mikor a csokoládé-hárem már különböző tánczokat ellejtett és a harezosok is bemutatnak vívásbeti ügyességüket, megszólalt Bandazur király:

— No most, jó ember, te rajtad a sor. Mit tudsz viszont a mi mulattatásunkra feltalálni?

Az angol odaült a király trónja elé és szóla:

— Tánczban és fegyverjátékban nincs nekem ügyességem, óh király de mag vagyok áldva a beszélés tehetségével.

Ő felsége lehajolt, megtapogatta a fiatal hittérítő izmos karját s jóízűeket csettintett a nyelvével.

— Folytasd fiám, folytasd, szólt a király jóakaratu buzdítással.

— Ha megengeded, majd bemutatom, hogy micsoda tehetség vagyok.

— Nagyon fogok örvendeni.

A hittérítő fölállt:

— Kérem a hölgyeket és az egész udvart, jöjjenek közelebb.

Nagy köralakban a trón köré helyezkedtek s feezűten néztek az idegenre. A fényes afrikai csillagok ragyogtak odafent, a hold sápadt fénye bevilágította a tájat, a távolban oroszlánok ordítottak.

Az angol kezdé:

Élt egyszer Bagdad városában egy hatalmas kalifa, a kit Harun-Al-Rasidnak hívtak. Ez egyszer, szokása szerint, álrühában a város utcáin sétált és találkozott egy asszonnyal, a ki keservesen sirdogált.

Eltartott hajnalig, a mig az angol elmondta az Ezeregy éj tündérmeséi közül az

elsőt. Az udvar feszűlten figyelt, különösen a király. Mikor kelet felől, a pálmafák mögül kibukkant az első napsugár, a király fölállt:

— A mese valóban érdekes és folytatására nagyon kíváncsi vagyok. Azért eredj vissza a vágóhid várótermébe; a kivégzést és az udvari ebédet pedig elhalasztjuk.

Tavaszi mosoly játszadozott a hittérítő ajkai körül s mélyen meghajtva magát, tavozott.

Másnap este elmondta a második mesét. A király megint elhalasztotta a kivégzést, de most már az ő ajkai körül is ravasz mosoly játszadozott.

Harmadik este, alig hogy az angol tiz perczig beszélt, különös jelenet történt.

A király a dühtől tajtékozva fölugrik trónjáról s ordít:

— Most már egész határozottan tudom. Nyomorult, engem nem téssz bolonddá, mint Seherezáde a kalifát. Nem fogod a bőrdet megmenteni az Ezeregy éj elmesélésével. Minő szemtelenség! Kinek nézel bennünket? Mars a vágóhidra!

Megölték, megsütötték, megették: tovább nincs.

előtt, miután úgy gondoltuk, hogy a választók szabad meggyőződését befolyásolni nem szabad. De azt utólagosan kijelentjük, hogy olyan emberek jelöltettek az egyházi tisztségekre, a kik évek, sőt évtizedek óta munkálkodnak egyházunk jól felfogott érdekében, a kik, mint az eredmény is mutatja, az általános közhangulat szerint is méltók e tisztségek betöltésére.

Ennek daczára tegnap, mikor a megejtett választásokról a reggeli lapok téves tudósítást hoztak, rámutattunk a megjelent hírek valótlanságára. — De kijelentettük egyébként azt is, bár lapnevet nem említettünk, hogy a *Debreczeni Független Újság*-nak a választásra vonatkozó bírálata „irányzatos.”

Es vajjon nem-e volt irányzatos, mikor a feletti bubánatában, hogy a kis klikknek egyetlen oly jelöltje se győzött a választásoknál, hogy egyetlen oly pöttagot sem tudtak beválasztatni, ki az ő valódi jelöltjük volt, azt állította, „hogy ennél a választásnál a párt- és családi politika mozgósítást tartott, hogy egy régi rendszer vércse-karmai működtek, a mely rendszerre önzés, magánérdek pora bőven tapad.”

Ezt állítja a D. F. U. akkor, mikor a választás előtt ő maga hirdette az ő kis klikkjének, melyet egy önfeléd pillanatban bizonyos humoros nagyzással *reform*-pártnak nevezett, — kortesmozgalmait.

Azonban az általok ajánlott néhány embert a D. F. U. hangzatos korteszikkei daczára, vagy éppen eme cikkek miatt, nem választották meg.

Hát hogy ez a *csufos kudarc* fáj annak a néhány embernek, a kik erőnek erejével egyházi befolyás megszerzésére törekedtek s fáj a *Debreczeni Független Újság*-nak is, — azt elhiszük.

Hogy azután e feletti kesergésében kilövöldözi fegyverét, hogy legalább puskaport szagolhasson, az ő dolga. Csak lövöldögessen, nem ijjed meg a puffogatásoktól senki, mert nagyon jól tudja mindenki, hogy vaktöltések azok s kárt senki *tisztességében, becsületében törkvéseiben nem tehetnek.*

A szavazó-lapokat a szavazatszedő küldöttségek utcánként és nyilvánosan összeszámlálták még a választási nap estéjén. A küldöttség tagjaitól kért és nyert értesülésünk alapján a megválasztottak névsorát azon megjegyzéssel közöljük, hogy — a mint ezt tegnapi lapunkban jeleztük — csak a központi bizottság munkálatának befejezése után tudjuk és fogjuk közölni, hogy a megválasztottak közül ki hány szavazatot nyert.

A megválasztottak névsora a következő:

Főgondnok lett egyhangulag Simonffy Imre.

Presbyterek lettek 12 évre: Aczél Géza, Alföldi Gábor, Bihari István, Boldogh István, Ekli Imre, Harangi Sándor, Harmathy Pál, Kovács László, K. Kiss József, Kulesár Endre, Ménes András, L. Nagy Bálint, Pethő István, Salánki Ferencz, Somogyi Pál, dr. Sz. Szabó József, Szabó Kálmán, Szinay Gyula, Tóth Sándor kereskedő, Török Péter tanár, dr. Varga Lajos, Vecsey Imre és Viktor, Zöld Mihály.

Presbyterek lettek 12 évre 3 évenként egynegyed részbeni kisorsolással: Bernáth Elemér, Bészler Károly, dr. Gulyás István, Harsányi Gusztáv, Herczegh János, Horváth István, Kardos László, Kazinczy Gábor, dr. Kenéz Gyula, Kertész István, Kovács János, dr. Márton Kálmán, Oláh Károly, id. Szathmári Ferencz Széll Farkas, Zádor Lajos.

Az 1897-ik évben választott presbyterek közül kisorsoltak helyére 12 évre: dr. Bacsó Dezső és Kertész János.

A megüresedett presbyteri helyre: 9 évre: Szilágyi Imre és Csóka Sámuel; 6 évre: Vecsey Zoltán.

Presbyteri pöttagok lettek: Tóth István, dr. Kálmár Barna, dr. Paczkó Ernő, dr. Abrahám Dezső, dr. Kiss György, ifj. Kéki Sándor, Koppányi Dávid, Liptai József, Prém Ferencz, Szücs István, Sarkadi Ferencz, K. Tóth Sámuel, Ujvári György, Jeney József, Varjas Sándor, Veréb Lajos, ifj. Kertész István, Csontos Péter, Kató László, Fésűs Lajos, Varjasi Imre, Molnár Sándor, Polgári Márton, Piros József, Szentesi János, Móri Ferencz, Horváth István.

Egyházközségi tagok lettek 12 évre: Dien János, Erdei Péter, Erdős Sándor, Erdei Ferencz, Erdei Ferencz, Erdei József, Fazekas István, Félegyházi János, Gál József, Gyarmathy István, id. Harsányi István, Harsányi Imre, Haty Kálmán, Hegedűs Ferencz, Horkay Lajos Juhász István, Kántor István, Katona Péter, Aszalós Lajos, Arany István, dr. Arvay Béla, Balogh Péter, Balla Mihály, Balogh János, Balogh István, Bánvai Péter, Barna Mihály, Bihary Mihály, Bihary Lajos, Bikfalvi Farkas, Birinyi Imre, Bence Mihály, Boldogh István, dr. Boros Lajos, Dávidházy Kálmán, Katona József, Kálmán János, Karai János, Károlyi Sándor, Kaszás István, Kertész László, Keszei Gábor, Király Gyula, Kiss Gábor ács, Kollat Imre, dr. Király Péter, Komoróczy Ferencz, Kovács József, Kovács Mihály, Köbös Mihály, Kun János, Lókodi Sándor, Medgyaszay Miklós, Ménes István, Mikó József, Molnár János, Molnár Mihály, Nagy Ferencz, Nagy József gubás, Nagy Sándor.

Egyházközségi közgyűlési tagok lettek 12 évre, de negyedrészen 3 évenkénti kisorsolással: Szegedi József, id. Szentesi Mihály, Székely István, Szilágyi Ferencz, Szóka József, Szücs József, Tegdes Károly, dr. Tervey Tamás, Tóth Péter, Tóth Gábor, Tóth Lajos, Tóth József, Tóth József, Török István, Varjasi Gyula, Veres Gábor, ifj. Némethy János, Oláh István, Ökrös József, Ökrös Sándor, Ormós József, id. Pálffy József, Parti Gábor, Pető Ferencz, Pásztor Sándor, Polgári Bálint, Püspöky Lajos, Sági Bálint, Sági István, Süvöltős Sándor, Szabó Dániel, Szathmáry Mihály.

Olvasóinkhoz.

Közel az idő, a mikor a „*Debreczen*” immár 36-ik évfolyamába lép. Mindenkor bátor, szokimondó barczosai voltunk minden igaz ügy-

nek, tetteinknek rugója mindenkor a közjó, a társadalom minden osztálya érdekeinek előmozdítása, kivívása volt. A midőn ezuttal t. olvasóinknak hálás köszönetet mondunk eddigi szeretetteljes támogatásáért, kérjük, hogy ezt reánk a jövőben is kiterjeszteni sziveskedjenek. Jelszavunk marad a régi: a *függetlenségi és 48-as dicső elvek* kivívása.

1904 január elsejétől kezdve új előfizetést nyitunk lapunkra, mely a réginél nagyobb, bővebb terjedelemben, izléses, szép kiállításban, Debreczen szab. kir. város dusan felszerelt nyomdájában készül.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre . . . 10 korona — fillér.
Fél évre . . . 5 korona — fillér.
Negyed évre . . . 2 korona 50 fillér.
Egy óra . . . 1 korona — fillér.

Vidékre küldve:

Egész évre . . . 16 korona.
Fél évre . . . 8 korona.
Negyed évre . . . 4 korona.

A „Debreczen”

szerkesztősége és kiadóhivatala:
Debreczen, Placz-utca 42. sz.
(Lamprecht-palota.)

NAPI HIREK.

Hányat ütött az óra.

— Egy kis emlékezés. —

— december 30.

Debreczenben, az ev. ref. egyházkerület egyik gyűlésén történt, a mit elmondandó vagyok. Hirlapírói kötelességeket teljesítem ottan.

Erdősen közeledhattunk a déli harangszó felé. Az óram megállott, meg kell valakitől kérdeznem, hogy hányat ütött az óra?

A véletlen, — de igazán a véletlen — okozta, hogy éppen Tisza Istvánhoz intéztem a kérdést.

Tisza még nem volt gróf, még kevésbé miniszterelnök, hanem az önérzete, a gögje már akkor is örgrófi és nádori arányokat öltött.

Látszott az arczán, mekkora vakmerőségnek tekintti, hogy hoimi újságírócska tőle tudakolja az órát! Hátat fordítani meg sem akart, mert hiszen az újságírás meg a liberálizmus egy anyaméhben születtek! A ki az egyiket lenézi, nem méltó a másikra sem! Hogy tehát feleljen is, nem is, Tisza István a mellette ülő, azóta a néhai nevet fölvetett *Tabajdi* főispánhoz fordult és leirhatlan kiesnyléssel szólt illetőenképpen:

— Hány óra lehet már? Ugyan mond meg, kériek!

— Tizenkettő lesz öt percz múlva — felelt *Tabajdi* nagy készségesen.

Fényes Syvester-estély

(december 31 én az **EMKE** kávéház fényesen kivilágított összes termeiben, Kiss Gyula teljes zenekara közreműködése mellett. — Szives látogatást kér, tisztelettel: **KISS ADOL**, kávé.

Hát jól van. Megtudtam, hogy közel a dél és szépen megköszönöm a felvilágosítást.

De hajh! milyen hálás lenne ma gróf Tisza István, a miniszterelnök, ha valaki megmondhatná neki, hogy hányat ütött az óra?

Javitó intézet Debreczenben.

— Egy elfelejtett ügy. —

— decz. 30.

Annak idején, mikor Debreczenben a törvényszéki palotát építették, Debreczen városa ingyen telket és 400 000 kor. kamat nélküli kölcsönt bocsájtott az állam rendelkezésére.

Debreczen városa 1872-től nagy anyagi áldozatokat hozott az igazságszolgáltatás érdekében és hogy ez némiképp az állam részéről viszonzottassék, az igazságügyi palota építésénél kikötötte, hogy az állam, miután már akkor tervbe vették még egy kerületi börtön létesítését, viszonzólagatul 600 személy befogadására megfelelő kerületi börtönt építtet Debreczenben.

Szilágyi Dezső akkori, majd később Erdélyi Sándor igazságügyminiszterek kötelező ígéretet is tettek ez irányban, a minnek az iratok között nyoma is van.

Debreczenben azonban nem a legszivesebben fogadták már akkor is a kerületi börtön létesítésének eszméjét, főleg az okból, mert a kisiparosoknak sok kárt tette, tekintettel arra, hogy a kerületi börtönökben rendszeres ipart üznek. A város épen ezért nem is sürgette a kormányt az ígéret beváltását, habár jogosan ragaszkodhatik követeléséhez.

Két év előtt, az igazságügyi tárca budgetjénél Plósz Sándor igazságügyminiszter megemlítette, hogy még egy javító intézet felállítását tervezi az országban.

Debreczen város vezető férfaiiban akkor mindjárt felmerült az az eszmecsere, hogy helyes lenne-e a kerületi börtön helyett atervbe vett javító intézetet Debreczen számára megnyerni.

Annak idején Szeged is mozgalmat indított, hogy a javító intézetet elnyerje, küldöttséget is menesztett a miniszterhez, ki félig-meddig kötelező ígéretet is tett a küldöttségnek. Debreczenben ez a miniszteri kijelentés nagy konsternációt keltett.

A mozgalom meg is indult a jog- és p. ü. bizottság foglalkozott is ezzel az ügyvel és javasolta, hogy Debreczenből küldöttség keresse fel a minisztert, figyelemzessék elődjének ígéretére, mely ő reá, az utódra nézve is kötelező.

A mozgalom azonban — sajnos — csak eddig terjedt. Ennél tovább nem jutottak, a feledés homályába temették ezt a nagyfontosságú ügyet.

Az illetékes körök figyelmét hívjuk fel erre a kiváló fontosságú ügyre, az elejtett fonalat vegyék kezükbe és szerozzenek érvényt annak az egyezménynek, melyet Debreczen városa és az igazságügyi kormány között létrejött.

— **Ünnepi istentiszteletek.** Ujév első napján a következő sorrendben tartanak istentiszteleteket: a roformátus templomban: a nagytemplomban: Dicsőfi József, a kistemplomban Kiss Albert, a Kossuth-utcai templomban: Szele György, az Ispotály templomban: Könyves Tóth Kálmán.

A róm. kath. templomban: december 31-én, este 5 órakor évről újra átadás, szent beszéd, Te Deum, hálaadó istentisztelettel tartja dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, kanonok, főesperes, plébános.

Uj év napján: délelőtt: szent misét mondanak: 6 órakor Pák Emil, 7 órakor Szabó István, 8 órakor egyik kegyesrendi tanár, melyen a főgymnasiumi ifjuság vesz részt; 9 órakor az ünnepélyes nagymisét dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, plébános tartja segédlettel s azután ugyanó prédikál. Háromnegyed 11 órakor misézik Molnár Kálmán Dezső h. igazgató, melyen a Svetits-zárda s az elemi iskolák növendékei vesznek részt. A fél 12 óras misét mondja Nyári Ignác.

Délután 3 órakor lytánia, azután rózsafüzér.

Az ágost. hitv. ev. templomban: 6 óv estájén délután 5 órakor: Materny Lajos főesperes. Uj év napján, délelőtt 10 órakor: Materny Lajos főesperes. Vasárnap, január 3-án, délelőtt 10 órakor: Máté Károly segédlelkész.

— **Népies gazdasági előadások a megyében.** Hajdúvármegye gazdasági egyesülete, mint minden évben, úgy az idén is tart népies gazdasági előadásokat a megye több községében. Ezre a célra a földművelésügyi kormány 300 korona segélyt is adott a gazdasági egyesületnek. A népies előadások a jövő hónapban kezdődnek meg s a következő sorrendben fognak megtartatni: H.-Böszörmény január 10. és 17-én, Foldes január 14. 31. és február 14. H.-Hadház február 7. és 14, Egyek márczius 6. és 13, H.-Szoboszló január 10. 17. és február 7-én, Téglás január 10. és 17, Szovál február 7. 14. és márczius 6-án, H.-Dorvg január 24. és 31-án, H.-Sámson február 7. és 14, márczius 20, Tetétlen február 21. és 28-án, Tiszacige márczius 6. és 12. Felolvasnak pedig mint előadók: Balassa István vinczellérképezdei igazgató, Zeilich István földművelésiskolai igazgató, Ujitz István gazdasági tanintézetű főkertész, Gerő Dániel m. kir. állatorvos, Szepessy István és Gáspár István gazdasági ismétlő iskolai tanítók.

— **Városi bizottsági tagok választása.** A Péterfia-utcai kerület két elhalt városi bizottsági tagjainak helyére ma tartják meg a választást a Kereskedelmi Akadémia földszint 6 ik számú termében. A választási-bizottság a következőképp alakult meg: dr. Nagy Lajos elnök; Szabó Lajos vinczellériskolai igazgató h. elnök; L. Nagy Bálint, S. Szabó József és K. Kiss József bizottsági tagok. A választás titkos szavazás útján történik. A függetlenségi párt jelöltjei: Sinka Sándor és Kertész István, kiknek megválasztása bizonyos. A déli órákig 95 választó szavazott le. Délután két óráig összesen 154 választó szavazott le. Ezek közül 131 a függetlenségi párthoz tartozik, 10 szavazat bizonytalan és 13 szavazat szabadelvű. Így tehát már ez az eredmény is biztosítja a függetlenségi párt jelöltjeinek fényes győzelmét.

— **Pánik a színházban.** Tegnap este a színházban nagy zavart okozott a nézőtérén egy a karzatról leesett kapukölcs. Kálmán Zsuzsa cselédleány ugyanis

a karzatról leejtett egy hatalmas kapukölcsöt, mely a földszinti támlásszékekre esett. Szerencsére nem ült az ottani támlásszékeken senki, mert máskülömben veszedelmes bajok származhattak volna az esetből. A cselédleányt a rendőrség megbüntette.

— **Hirtelen halál.** Ma délelőtt a Jókai-utca 24. ház udvarán egy hullát találtak. A rendőrség megindította a vizsgálatot s kiderült, hogy az illető Elek Imre napszámos, a ki szívizékhűlésben halt meg. Hulláját kiszállították a közokhózába, a hol a boncolás is megerősítette, hogy természetes halál esete forog fenn.

— **Katonai kinevezések.** A m. kir. honvédség tartalékában hadnagyokká nevezettek ki Fülöp Károly, dr. Baltház István hadapródok a debreczeni 3. honvéd gy. ezrednél, Muzsik István a 2. honv. huszár ezrednél; hadapród tiszthelyettesek lettek Dorogi Lajos, Orbán Kálmán, Erdei Béla, Gaál János, Kréts Lázár, Tóth Lajos, Hajdu Sándor, Geher Pál, Harsányi Sándor, Nyul Ferencz, Földesi Albert, Bulovszky Mihály, Mahorics József, a 3. gy. ezrednél; Horváth András és Guttmann Károly a 2. honv. huszárezrednél.

— **Magyar név.** Angyal Gábor h. nánási lakos, valamint kisokoru gyermekei Zsuzsa, Gábor, László és Sándor családi nevüket belügyminiszteri engedéllyel Debreczenre magyarosította.

— **Pályázat.** A debreczei járásbírósnál egy 1600 kor. fizetéssel, 350 korona lakpénzzel javadalmazott tetszőkötveztől állás megüresedett. A pályázatok Szics Miklós debreczeni tvszéki elnökhöz jan. 5 ig adandók be.

— **Pásztorok fogadása.** Egy ósrégi debreczeni szokás elevenedik fel vasárnap délután a városgazda hivatalos helyiségében. Ennek a napnak délutánján ülést tart a gazdasági bizottság, melynek egyedüli tárgya a hortobágyi pásztorok felfogadása. A gazdasági bizottság ez alkalommal fogadja fel ugyanazokat a pásztorokat, kikre a hortobágyi legeltetés alkalmával jószágait bizza.

— **Hajdumegyei Gőzozy tanító egyesület közgyűlése.** A hajdumegyei Gőzozy tanító egyesület népies közgyűlést tartott tegnap az ev. ref. kollegium dísztermében. A közgyűlést megelőzte a kegyelet megható aktusa. Ugyanis a megye hálás tanító kara kegyeletes módon emlékezett meg elhalt volt elnökről, néhai Kovács Lajos ev. ref. képezdei igazgatóról. Az ev. ref. képezde énekkara gyönyörű gyászdallal kezdte meg az emlékünnepelet, utána Ritókh István tartotta meg remek eklekbeszédét, a mely könyvekre indította a jelenvoltakat. Dr. Gőz József igazgató tanár és szerkesztő értékelte a játékos irva olvasás módszeréről. Előadását zajosan megéljenezték. A jelen volt tanítók sokat tanultak dr. Gőz előadásán. A titkári jelentést tudomásul vette a közgyűlés. Kiküldött továbbá a közgyűlés egy kilenc tagu bizottságot, hogy a tanári körrel egyetemben állapítsák meg a magyar nyelvű és helyesírás egyöntetű szabályait. A közgyűlés után bankett volt az Angolkirálynő szállodában. A közgyűlésen elnökölt Kozma László árvaházi igazgató, egyesületi elnök, előadó volt Kúny Zsigmond igazgató, egyesületi titkár, a jegyzőkönyvet vezete Poister Adolf ágostai ev. tanító egyesületi jegyző. Jelen voltak a kir. tanfelügyelő, Sinka Sándor főgym. igazgató, Orosz István ev. ref. képezdei igazgató, Dóczy Gedeon felső leányisk. igazgató, dr. Kardos Albert, dr. Gulyás, dr. Barcsa János, Zimmermann Gyula, P. Nagy Zoltán, dr. Gőz József paed. író és néptanítók segédszerkesztője Budapestről, néhai Kovács Lajos tk. igazgató családja s, a Nelybeli és megyei tanítók és tanítónők színe-java.

— **Az elszámolás nehézségei.** A debreczeni sajtó legújabb organuma, a „D. F. U.“ ma reggeli számában a tegnapi tanácsülésről szenzációt bocsát közre. Azt írja a „Debreczeni Független Ujság“, hogy **Abraham László** volt városi főügyész egyik ügye került szóba, nevezetesen, hogy **ujabb 2387 korona hiányt fedeztek fel** és a tanács az ügyet áttette a kir. ügyészséghez. Lapunk tudósítója is jelen volt ezen a tanácsülésen, de különösképen erről a hiányról mit sem hallott. **Vecsey Imre** főjegyző a régi elszámolásokról tette meg csupán azt a jelentését, hogy ezek az ügyek a közgazdasági bizottság által a volt főügyész fegyelmi ügyében kiküldött vizsgáló bizottság előtt vannak. Sammiféle újabb hiányról szó sem volt, ilyen nincs is és a régi hiányok teljesen fedezve vannak és ez-ideig szó sem volt és nem is lehetett arról, miután a fegyelmi vizsgálat még nincs befejezve, hogy a volt főügyész ügyét áttették a kir. ügyészséghez. Nevezett lap tudósítója a tárgyalásnak téves felfogásából meríthette a ma közre adott cicerós közleményt. Szóval, a közlemény nem felel meg a valóságnak.

— **A száj- és körömfájás** miatt **Derecske** jó idő óta zár alá volt helyezve. A járvány azonban megszűnt s Derecske a tegnapi napon a zár alól feloldatott.

— **A bábaképző és klinika ügye.** Az egészségügyi bizottság tegnap délután **Körner Adolf** tanácsnok elnöklésével ülést tartott, melyen a bábaképző-intézet és a klinika ügyével foglalkoztak. Arról volt szó, hogy a bábaképző és a klinika helyisége, a mely most a Péterfia-utcán a toraegyesület épületében áll, nem felel meg a czóznak. Ujabb olyan helyiségekről, sőt különálló olyan épületekről kell gondoskodni, a hol a bábaképző és a nőgyógyászati klinika összes osztályai kényelmesen helyezhetők el. Hosszas eszmecsere után a bizottság abban állapodott meg, hogy a tanácsnak a bábaképző és a klinika elhelyezését fogja javasolni. Javaslatában azonban tovább is megy. A két osztályt olyan fontosnak, annyira nagy horderejűnek tartja, hogy új helyiségeinek czéljaira egészen új épület, egy nagyobb szabású, modern klinika építését látja nemcsak szükségesnek, de elkerülhetetlennek is. A bizottság mindjárt megjelöli a helyet is, ahol a klinika felépítendő volna. Javaslatában tehát azt ajánlja a tanácsnak, hogy a bábaképzőt és a nőgyógyászati klinikát a város istállója és a városi óvoda helyén, a Degenfeld-tér hatalmas telkein építtesse fel.

— **Csőd.** A debreczeni kir. tvszék csődöt nyitott **Halmágyi Sámuel** czég vagyonára. Természetesen ezek a csödek a jelenlegi nyomoruságos közgazdasági viszonyokra vezethetők vissza, melyek miatt sok becsületes törekvés és munka szenved bajtörést.

— **Az anyósság — elmebaj.** Az európai orvosok példájára, a kik a zseniálitást és a szerelmet egyformán örültségnek bélyegzik, egy amerikai orvos kisütötte az anyósok jellemző tulajdonságairól, hogy elmebaj tünetei. Persze tagadhatatlan, hogy ezek a tulajdonságok nem mindig a legkellēmesebbek, a mit különben az ősrégi s még mindig kiirthatatlan anyós-vicczek sikere bizonyít. Hogy azonban az a derék hölgy, a ki életünk párjának anyja, tulajdonképpen egy szegény lelki beteg, valóban amerikai, azaz új gondolat. De meg kell adni, a tudós janke nem fukarkodik a bizonyító érvekkel sem. Széles alapon bizonyítja, hogy mihelyt a nő kénytelen egy háztartásban harmadik kerék-ként szerepelni, az hamarosan megbontja

lelke egyensúlyát. A nő ugyanis, mihelyt gyermekeit teljesen nagykorúvá nevelte, fölösleges személylyé válik. A család az ő vigága, a maga családja azonban, mint tavasz végén a fészek lakossága, szétfoszott. Mit tehet mást, mint hogy eredeti családjának egy törmelékéhez, valamelyik gyermekének családjához szegődik. Csak hogy ezzel már el is van a veszedelem csirája vetve. Mert milyen szerepet játszik egy ilyen házastársban? A parancsolás területe meg van osztva a férj és nő között, a cseléd állása viszont műveltsége és családi helyzete folytán nem méltó hozzá. Nem marad más hátra, mint hogy folyton a vezérezerepre vágyik, kivált a házasság ügyeibe ártja bele magát, azaz hogy a vejevel vagy menyével összeütközésbe jön. Ebből az abnormis helyzetből fejlődik aztán ki az amerikai tudós szerint az elmebaj. A nő ugyanis, a ki valaha parancsolt, a ki valaha egyedül uralkodó volt, nem tud leszokni a rendelkezésről s nem tudja belátni, hogy ő már fölösleges. A hol tehát megindul a harc az anyós és a vő vagy meny között, ott a harc reménytelensége s ügyének teljes jogtalansága előbb utóbb megőrjiti az az anyóst.

— **Panasz a bérkocsisok ellen.** Nap-nap után érkeznek panaszok a rendőrséghez a debreczeni bérkocsisok ellen, a kik nem tartják be a szolgálati időt s olyan magatartást tanúsítanak a közönséggel szemben, mintha ők fizetnék az utasokat. A rendőrség a legszigorubb büntetéseket alkalmazza s felkéri a közönséget, hogy minden legesekélyebb visszaélés miatt csak tegyenek jelentést a rendőrséghez, hogy egyszer alaposan megrönszabályozzák a bérkocsisokat.

— **Találtatott egy vizsla kutya,** tulajdonosa **kellő igazolás mellett átveheti** Egyháztér 17. szám alatt.

— **Kellemes szórakozást** nyújt a közönségnek az „Angol királynő“ Szilvester-estje, hol, mint minden évben, úgy most is jól fogja magát találni a közönség, tekintve a tulajdonos **Hauer Bertalan** áldozatkészségét, aki erősen készülődik ez alkalomra. Az estélyen **Magyari** testvérek zene-kara válogatott s teljesen új műsorral mulattatja a közönséget.

— **Ne határozzon addig,** hogy mit vegyen újévi ajándékot férfi ismerősének, míg meg nem tekint az alföld legnagyobb tajték pipametsző üzletét a város házával szemben a Debreczen sörcsarnok mellett, hol határozottan a legalkalmasabb ajándékokat talál férfiak részére.

— **Hova menjünk Szilvester este?** a Dreher-féle sörcsarnokba, a hol **Keményfi** magyar bűvész csodás, ördögös spiritistikai és magustikai mutatványait fogja mulattatni a közönséget, ki ugyszintén új év este is előadást tart.

— **Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!** Ez a jelszava **Jurisics Péter** pakráci gyógyszerésznek, kinek híres Pakráci cseppei csodaszerű gyógyhatása miatt a világ minden részében kitűnő hírnévre tettek szert. A Pakráci cseppek csodaszerű hatását érdekesen beszéli el az öreg **Vidnaries Péter**, mint a lapunk hirdetései között található képen látható. Melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe **Jurisics Péter** gyógyszerész hirdetését, mert a Pakráci cseppek oly szer, melynek egyetlen házbán sem szabad hiányozni és válják általánossá a jelszó: **Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!**

SZÍNHÁZ.

Műsorváltozás. A holnap estére hirdetett **Ghettó** című dráma elmarad. Helyette a **Csokon szerzett vőlegény** kerül színre, a főszerepben **Felhő Rózsival**. Az előadás a Szilveszter estére tekintettel 6 órakor kezdődik.

7 helyett fél 8-kor. A városi tanácsnak, a közönség általános óhajására hozott határozata szerint új év első napjától, péntektől kezdve a színházi előadások félnyolcz órakor kezdődnek.

Flirt nagysám. Szorgalmasan folynak a próbák **Berr** és **Gavault** 3 felvonásos színművéből a „Flirt nagysám“-ból, melynek vasárnap este lesz a bemutató előadása.

Aranyvirág. **Huszka Jenő** „Aranyvirág“ című 3 felvonásos operettjének zongora próbái már annyira előre haladtak, hogy szerdán lesz a színpadi rendelkező próbája. Az operett czimszerepét **Felhő Rózi** fogja játszani.

MULATSÁG.

A mi bálunk. Az idei téli szezon legsikerültebb mulatságai közt lesz bizonyára a debreczeni függetlenségi-párt bálja, a melyre a meghívókat már kibocsájtotta a rendezőség. Debreczen város szép polgárasszonyai és leányai nagyban készülnek erre a bálra, a mely az előző évek fényesen sikerült mulatságai mellett egyáltalán nem fog semmiben sem hátramaradni. Miután azonban emberi dolog a tévedés s megtörténhetett, hogy vannak, kik nem kaptak a bálra meghívót, de arra igényt tartanak, épen ezért ez uton is kéri a rendezőség azokat, hogy forduljanak a kör érdemes elnökéhez: **B. Nagy János**hoz, a ki rögtön intézkedik az esetleges mulasztás pótlása végett.

Jurista-bál. Azok, a kik a fényesnek ígérkező Jurista-bálra páholyokat jegyeztek elő, felkéretnek, hogy az előjegyzett páholyokat **Vargha Elemér** dr., polgármesteri titkárnál kiváltani, sziveskedjenek, mert a kik január 1-éig ki nem váltják, az előjegyzési jogtól elesnek s a páholyokat kiadják a későbbben jelentkezőknek.

A debreczeni „Polgári-kör“ 1904. január hó 23 án, szombaton az „Arany Bika“-szálló dísztermében zártkörű táncvizalmat rendez. A kör régi jó hírnevéhez méltón ez alkalommal is minden tekintetben arra törekedik, hogy a farsang egyike a legsikerültebb mulatsága legyen. A bál érdekében a következő rendezőség buzgólkodik: Elnökök: **Csóka Sámuel** tanácsnok, alelnökök: **Szabó Kálmán** gyógyszerész, **Szathmáry Mihály**, főrendező: **Raics Gyula**, főjegyző: **Kerékgyártó József**, pénztárnok: **Dávid Mihály**, ellenőrök: **Móricz Ferencz** és **Komlóssy Mihály**. A meghívók a napokban lesznek szétküldve.

IRODALOM.

Bujdosó kurucz dala. **Thaly Kálmán** szeretett képviselőnk, a kitűnő költő és történetbuvár „Bujdosó kurucz dala“ cím alatt ősieles zamatú kurucznotá ügyét teszi kutatás tárgyává. A kurucznotát **Szegvárot** jegyezték le egy ottani öreg magyar nótás ajkáról:

A vers így hangzik:

Megjártam a hadak utját,
Nem tartottam lovam száját;
Nem tartottam lovam száját,
Most siratom magam baját.

Harcoltam én a hazáért,
Istenért és szabadságért.
Búval eszem most kenyerem,
Bujdosó lett én belőlem!

Hol késő most bányászni,
A harez után badat vágni.
Megyek vissza Rákóczihoz...
Szívem tele bajjal, búval.

Ha esne oly esetem,
Hogy történne betegségem:
Ki gyámolítana engem
Ismértelen idegenben?

Búval vagyok bővelkedő,
Sok nyomorúság szenvedő.
Ehagyjak én, áldott haza,
Nem láthatlak soha, soha.

Hol szépséges feleségem?
Hol vagy te is nemzetiségem?
Kis giliczém: kicsi lányom?
Kérem istent, hogy megáldjon!

Harcoltam én a hazáért,
A haza szabadságáért.
Most bujdosás a kenyerem,
Sós a konytól, mikor eszem...

Thaly Kálmán a bujdosó énekhez a következő megjegyzéseket fűzi:

Az itt közölt érzelmes szép, szomorú kurucz bujdosó ének sem 1872-iki, sem 1883-iki nagy gyűjteményeimben nincs kiadva, mivelhogy akkor még felföldözletlen, ismeretlen volt. Csak 1893-ban hallotta énekelni s kottázta le melábus régies daltalmát és jegyezte föl föntebbi szövegét Csongrád-megyében — tehát a tiszántúli tősgyökeres magyarság szívében — Szegvár községben egy ottani öreg földmivelő ember éneklése és toliba mondása után Keviczky Ferencz, a ki azután az „Etnographia“ című folyóirat 1900. évi folyama 418. lapján ki is nyomatta, megemlítvén, hogy az öreg pór „Bucszó“ címet adott neki, a dal szövegét azonban már nem igen tudta.

Mely utóbbi állításra megjegyezhetjük, hogy e minden esetre régi eredetű szöveg így, a mint van, bizony töredékes, csonka és a sorok rendje sok helyütt zavart. Mindamellet még így is szép és a fönttartásra érdemes. Legjobban hasonlít, sőt hangulata, versalkata is egészen azonos a „Gondviselés édes Atyám...“ kezdődő s 1872-iki gyűjteményem első kötetében négy változatban is közölt Thököly-kori, de a Rákóczi-kort is túlélt híres bujdosó-énekhez, valamint az ott utána következő Jánóczy András-féléhez. Azonban jóformán csak az első verszaka — a melyre a szegvári öreg földmivelő emlékezett — mondható teljesen épnek, kornünek a maga négyes rímivel, továbbá még a negyedik versszak, — a többi össze van zavarva. Sőt a második strófa első két sora:

„Harcoltam én a hazáért,
Istenért és szabadságért. —“

nekünk legalább későbbi (csaknem szöszerinti) interpozíciónak látszik, Rákóczi fejedelm ismeretes zászlófólicataiból.

Mindenesetre kívánatos volna, hogy csongrádme gyei, különösen szegvári t. honfőtársaink érdeklődő figyelmét fölhívjuk e Rákóczi kori becses régi emlékekre; sziveskedjenek ott a hű magyar nép öregeinél utána kérdezősködni, hátha még sikerülend ily módon egy hűbb s teljesebb dalszöveget kinyomozni. Kérném ez esetben az éneket szó szerint lejegyezni s a forrás megneve-

zésével hozzám, mint a Rákóczi-kor történetbuvárához juttatni. Régi irodalmunknak tennénk ezzel kedves szolgálatot.

Veszedelmes zsebmetsző a vasuton.

— Saját tudósítónktól. —

december 29.

Mautner Józsefet, a nagybárádi kőszénbánya igazgatóját Budapestről hazajövet, Püspökladány és B.-Ujfalu közt meglópták, 1200 koronát és aranyóráját lopták el tőle. Az esetnek az az érdekessége, hogy Szolnokon egy ur figyelmeztette a vonat kalauzát, hogy egy veszedelmes zsebmetsző szállott a vonatra. Ez csakugyan igaz volt, mert a vasutnak tényleg igen közveszélyes utasa volt, a ki nemcsak Mautner Józsefet lopta meg, de még más zsebmetszést is követett el ez alatt az utazása alatt.

Ugyanis Debreczenben Harsányi vasuti rendőrparancsnoknál jelentkezett Fisch Mór m. szigeti borkereskedő s előadta, hogy ő Budapestről jött, a hol nagy borbevásárlásokat eszközölt. Mikor a vonaton hazafelé jött, P.-Ladány és H.-Szoboszló közt elaludt s mikor Szoboszlón felébredt, észre vette, hogy belső zsebéből nagy pénztárczája hiányzik.

Mig aludt, ellopta tőle valaki. A tárczában ezer korona értékű papír s közel 600 kor. pénz volt. Ellopta ezenkívül a tolvaj a bérletjegyét is, úgy hogy Debreczenben jegyet kellett váltania, hogy M. Szigetre hazautazhasson.

Előadta a károsult, hogy P.-Ladányban egy urasan öltözött ember szállt fel hozzá abba a vasuti kocsiba, a melyikben ő ült s ez az ember, mikor felébredt, már nem volt mellette. Valószínűnek tartja, hogy valamelyik közbeeső állomáson leszált. A rendőrség megindította a nyomozást, de még a vizsgálat eredményre nem vezetett.

Kis történetek.

Az óvatos férj.

Mondjuk, hogy Klein Izidornak hívják azt a debreczeni férfit, a ki egy fővárosi nagy gabonakereskedő cégét képviselve utazza be az egész országot.

A napokban éppen Szatmár felé röpitette a gőzbika, a mikor egy nagy társaságban a felszarvazott férjekről hallott rettenetes történeteket. Hirtelen észébe ötlött, hogy ugyan mivel tölti az időt az ő szépséges, kicsi felesége, a mig ő nyakra-főre köti a jó schluszkokat. Három hete nem látta már a kedves kis „galamb“-ját, mint a hogy nevezni szokta az asszonykáját és nem esoda, ha különös gondolatok támadtak föl az agyában. Hütlenséggel egy perczig se vádolta a feleségét, mindazonáltal zavaros érzelmek támadtak a lelkében.

A legközelebbi állomáson leszállt, azt mondta a társaságnak, hogy haza kell mennie, mert halaszthatatlan dolga van. A mikor leugrott a vonatról, a többiek összerosolyogtak és sokan ezt mondták:

— Az Izidort jól eltréfeltük.

A schluszkok nagy mestere pedig fölszállott a Debreczen felé induló vonatra és alig várta, hogy haza érhesse. Este volt, a mikor megérkezett. Az előszoba ajtaja nyitva állott, a mi kissé megnyugtatta

hamleti tépelődések között levő lelkét. A konyhából a szobalány kinézett, de hirtelen visszahuzta a fejét és kétségbeesetten sikoltott:

— Jaj, szakácsnő, elfelejtettük bezárni az ajtót. A tekintetes ur itthon van.

A férj mindent megértett. Különösen akkor kezdett az agyában világosság derengeni, a mikor a fogason egy tisztí sapkát pillantott meg.

Egy perczig meredten állt, de aztán dűhtől tájékozva így sziszegett:

— Kati, jöjjön ide.

A szobalány megjelent.

— Ki van odabent?

— Linksen főhadnagy ur.

— Kard is van nála?

— Igen.

— A nyomorultak. Most már nem mehetnek be, mert a milyen dühös vagyok, mind a kettőjüket összevagdálnám, — mondta és fogcsikorgatva futott ki az ajtón.

Mit ajánl?

A Hungária kávéházban nagy társaság ült együtt a minap. Egyszerre csak megjelenik egy nyurga férfi, a ki négy szem keresztül nézi a világot. Leül az asztalhoz és a pinczért keresi. Am az sehol sem mutatkozik, mert jól ismerik a fiatal urat, a kiről tudják, hogy a kifizetetlen pikkolónak és kapuczinerjeinek összeségéből bátran kitelnék egy második fekete tenger.

Végre előkerül egy szalvétás férfi, a ki még a hagyományos meghajlással sem üdvözli a jövevényt. Az oda sem hederít a mellőzésnek, hanem előkelő orrhangon kezd beszélni:

— Szeretnék valamit inni. Na, Náczi, mit ajánl nekem?

Az haboz egy kissé, de hamarosan megfelel:

— A tekintetes urnak ajánlom a — távozást, — szóit és a szalvétáját hóna alá csapva, elrohant.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Csöd. A debreczeni kir. törvényszék csödöt nyitott Némethy László debreczeni lakos mészáros iparos vagyonára. Csödbiztos Kelemen Ernő törvényszéki bíró, tömeggondnok dr. Borzsoy Jenő ügyvéd, helyettese dr. Szöllös Dezső.

REGÉNYCSARNOK.

Napsugár a télben.

Írta: **Petelei István.**

(Folytatás.)

A következő beszéd folyt ekkor: „E helyre te rendeltél minket, apám, — mondta a nagyhivatalnok — de mi végre? mit tegyünk? „En? felelte álmélkodva az öreg Kerestei — sőt ti hivatok meg engemet egy levélben, hogy jelenjek meg itt egy engemet érdeklő árverezésen, — mit jelenten ez, nem tudhatom.“ A licizáló zsidó vigyorgott, dörzsölte a kezét s sakál tekintetét idegesen röpitette az egyik haragvótól a másikig... Mi tudtuk, hogy mind a két félt e ravasz kuvasz csalta ide a másik fél nevével, hogy pulikumot szerezzen a licizációhoz. Elég az hozzá, így kerítette össze az apát gyermekeivel, de nem volt haszna ebben. Az ifjabb Kerestei fenhéjázó esufággal szólott az apjához: „Csalódtunk!

